

modri Štefan take krivice ni mogel pripustiti, prvič ker je bil takrat jezik madžarski popolnoma neizobražen, drugič pa, ker bi bilo samo opravičenje Madžarov vzbujalo neprestane boje domače, ki bi bili slednjič celo madžarsko pokolenje v pogubo pripeljali. Latinsčina v takratnih časih po celem svetu katoliškem izobražen jezik, je tudi v kraljevstvu ogerskem, po kolikor je bilo katoliško, izključivo gospodovala v crkvah, v šolah in v obče v vsem javnem življenju, in tako je ostalo stoletja, in celo takrat, ko je že v vseh drugih deželah domači jezik razun katoliške službe božje izpodrinol bil iz te izključivne pravice. Vsaj še sedaj ni težko najti ljudi, ki se še spominjajo in ki bi nam to spričaje potrdili z lastno skušnjo.

(Konec prihodnjič.)

Še nekeje o realnih šolah.

„Nekaj malo moram svojega sina v šolo dati“, pravi skrben slovenski gospodar svojemu sosedu, premišljeva po eni strani velike stroške, kako bi je z manjšo škodo za svoje slabo gospodarstvo, od svojega malega čistega dohodka lože v daljnem mestu poplačal; po drugi veliko potrebo omike, ktera le je zmožna, človeka srečnejšega narediti, mu prisluzek potrebnega polahčati. Kakor ljudje v divjačini v gostih ameriških hostah še zdaj o Bogu mislijo, kateri vejo, da je, samo ne vejo, kde, v kaki podobi, kake moči; tako pravi vsakemu slovenskemu kmetu neki znotrajni tihi glas, da se poboljšanje svojega stana, premožnost in sreča le v nekem idealu — v omiki — t. j. v pozlačenju svojih duševnih moči najde. Ali tudi tu je Slovenec vkanjen. On želi, da bi se mu sin samo za dobrega gospodarja v šoli izučil, pošlje pa ga krivo v šolo, v kateri se on za tiste znanstvene predmete pripravlja, kateri se navadno na vseučilišču nastavlja mislijo, tedaj za bogoslovje, modroslovje, pravdoslovje, vračiteljstvo. Nam treba vendar tudi učilišč, v katerih se ne pripravlja samo za vseučilišče, ampak takih, ktera učence z vsim zanjem, ktereza za svoje praktično življenje treba, lahko v kratkem času zapusti. Iz onih šol pridejo uradniki, vračniki, učitelji, učenjaki, ali ljudi za vsakdanjo potrebo malo, in narodno gospodarstvo ima iz tega še manje koristi. Nahajajo se tedaj učitelji, kateri celo latinski govorijo, kateri so vendar strašno slabi učitelji, ljudskih šol; nahajajo se ljudje, kateri so gimnazijo svršili, vendar so zlo slabi gospodarji še manj dobri obrtniki, ker se za občno izobraževanje pripravljajo posebnega izobraževanja na tanje niso proprijeli. Morala bi se tedaj prilika dati, da se tudi rokodelce, gospodar, obrtnik itd. duševno za svoj stan pripravljajo, in za njega tudi v šoli kaj uči. Zdi se nam naše šolsko stanje, kakor da bi šel kmet zemlje orat, drv podirat, jame kopat, — vse z orlom; ne more se tajiti, da bode povsod nekaj zadel, ali pravega haska si nikder ne naredi. Tako velika množina, ktera za omiko hiti, le skrbi, da od gospodarja živi; ali bogatega gospodarja nam manjka; in omikanim, tako imenovanim „gospodom“ so vrelci potrebnih dohodkov preslabi, da sta drug drugemu na kvar. Zabredemo tedaj v nesrečni labirint, in slišimo povsod taisto tožbo: da nam manjka voditelja, prave praktične omike, ktera bi bila kos, nas srečno na boljšo pot izpeljati. Kakor se iz tega vidi, še slovenski kmet ne ve, v katero šolo bi sina poslal, da bi si dobrega gospodarja odgojil; tudi mi mu odgovor moramo dolžni ostati, ker, kakor nam še obče slovenskih šol, ktere bi nam za naj potrebnejše hasnovite bile, manjka, še take šole nimamo, kakor smo v zadnjem članku govorili, da bi šole na narodni podlagi z slovensko učečim jezikom za praktično višjo omiko vredjene biti morale, ampak da še si jih narediti moramo. Ah ker še se zdaj večina ljudi nahaja, katerim so realne šole samo po imenu poznane spomenimo za naprej v obče, da spadajo med srednja učilišča, — ktera stojijo med ljudskimi šolami in vseučilišči, da so tedaj z gimnazijami v eni vrsti. Namen njihov pa je, da se v njih mladež, svršivša nižje šole, podučeva v vsem, kar mu je prihodnjemu izobraženemu državljanu potrebno, s posebnim ozrom na tiste znanstvene predmete, katerih za svoje praktično življenje naj bolj potrebuje. V red totih, v praktični život segajočih znanosti spadajo matematično-fizikalne znanosti, prirodopis, ločba, mehanika, graditeljstvo, zemljepis, povestnica in risanje; in ker so totti znanstveni predmeti že od davna pod imenom realnih nauk poznani, iz tega ime njihovih učilišč, realne šole, ali krajši realke.

(Dalje prihodnjič.)

Srenjske volitve.

IV.

Pritožbe zoper imenik se oznanijo županu. Ta jih razsoduje s 4 možmi, ktere v ta namen izbere srenjski odbor iz celega srenjskega zastopa, Zadnjih osem dni pred volitvijo pa se ne sme v imeniku nič popravljati.

Naj manj 14. dni pred volitvijo ima sedanji župan v svojej srenji razglasiti in oznaniti kdaj, kje in koliko odborikov se bode volilo. *) Ravno to ima župan ob enem tudi naznaniti političnemu okrajnemu uradu.

Volitev se vrši pred posebno v to sestavljeno komisijo, v kterej sedi župan in 4 zaupanja vredni možje, ktere si župan v ta namen izmed vseh srenjčanov izbere. Nobeden političen uradnik kot tak ni ud komisije; se tudi nima v volitev celo nič vtikati; le gledati sme ali se vse po postavi ravna. V tem oziru so si pri zadnjih volitvah uradniki preveč pravic jemali; da se to ne zgodi tudi pri prihodnjih, naj pazijo županje, odboriki pa tudi srenjčani sami.

Župan kot predsednik komisije ima zbrane volivce o volitvi podučiti in sicer jim ima povedati, komu da daje postava pravico voljenemu biti, komu pa jo zopetjemlje; kako naj vsakdo voli ali imenuje može svojega zaupanja, ter jih konečno opomniti, naj vsakteri ne glede prijatlov in neprijatlov svoj glas da po naj boljej vesti gnemu, o katerem misli, da bode naj bolje skrbel za srenjski blagor.

Če ima srenja troje volivstev, se prične volitev pri tretjem volivstvu, sicer pa pri drugem. Naj prvi glasujejo udje komisije, ako spadajo v dotično volivstvo, potem pa vsi volivci zaporedoma, kakor so zapisani v imeniku in jih ima eden iz volivne komisije k glasovanju klicati.

Kdor je poklican pove po krstnem imenu in priimku može, kateri si želi v srenjski zastop, in sicer naj prvo za odborike, potem pa za namestnike. V pričo njega še se imajo ti glasovi zapisati v posebno za to namenjen spisec glasov, ki naj se takole napravi.

Spisec glasov

drugega volivstva pri volitvi odborikov in namestnikov srenje gornograške

Števílo	Volivca		Krstno ime in priimek nasvetovanega za odborika	Krstno ime in priimek nasvetovanega za namestnika	Opomba
	ime	stan			
1.	Janez Konopljá	posestnik	Jože Divjak Janez Pukšič " Voglar Fr. Banjgerl J. Koprivec Anton Čepek	Miha Dragan Jože Selan Drag. Fajfar	
2.	Franč Pokoren	kmečki sin	Jože Divjak Anton Čepek N. Grablovec		Mesto maloletnega Fr. Pokorna je glasoval njegov varuh Janez Goluf.
	itd.	itd.	itd.	itd.	itd.

Vsaki glas, ktereza kdo dobi za odborika, se zapiše še v poseben, tako imenovan nasproten spisec glasov.

Koj ko dobi kdo prvi glas, zapiše se njegovo ime in mu pristavi številka 1, kedar dobi drugi glas pristavi številko 2., kedar tretji številko 3., na priliko:

Nasprotni spisec glasov II. volivstva pri volitvi odborikov srenje gornograške.

Ime nasvetovanega za odborika	Glasovi	Števílo vseh glasov
Jože Divjak	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29	29
Drag. Ipavec	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18	18
Janez Koprivec itd.	1, 2, 3, 4, 5, 6.	6

*) Taki razglasi bi bili po priliki:

1. Oglas. Podpisani župan daje na znanje, da sta imenika obeh volivstev gornograške srenje dogotovljena in v srenjskeji hiši vsakemu na ogled. Tam naj se oglašajo tudi dotične pritožbe, naj kasneje do 24. t. m.

Gornigrad 3. avg. 1867.

Janez Sodéc,
župan.

2. Oglas. Podpisani župan daje na znanje, da si bode volila 1. septembra srenja št. jakobska novi srenjski zastop. V ta namen naj